

MARJAN MUŠIČ

(1904—1984)

Stvaralački put, prožet uvijek snažnom analizom i suptilnim senzibilitetom, kojim je koračao Marjan Mušič nepovratno je prekinut. Veliko srce humaniste i estete zauvijek je zamlrlo. Taj životni put Marjana Mušiča, dopisnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, redovnog člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, redovitog profesora Arhitektonsko-građevinsko-geodetskog fakulteta Univerze u Ljubljani, istaknutog humaniste, istančanog estete, kreativnog arhitekta, suptilnog grafičara, sugestivnog pisca i plodnog povjesničara arhitekture počinje 16. studenoga 1904. godine u Novom Mestu.

Povezan zarana ljepotom pisane riječi i emotivnom snagom pejzaža svojega užeg zavičaja, te osjetivši izuzetnu sklonost za izražajnost sklada i poetičnost oblika posvetio se studiju arhitekture na Tehničkom fakultetu u Ljubljani gdje diplomira i ujedno završava i specijalistički studij kod istaknutog kreatora i pedagoga prof. J. Plečnika. Kao osobito nadaren mladi stručnjak, orijentiran kreativnom radu, počinje svoju djelatnost na području arhitektonske struke u Mariboru i Ljubljani. Razvija široku i svestranu djelatnost u okviru studija razvoja i strukture naselja, analizirajući povijesne, morfološke, terenske, strukturalne, etničke i estetske komponente formiranja naselja na alpskom tlu Slovenije. Egzaktnost Mušičevih analiza, rezultati njegovih istraživanja i prve publikacije obrađenih tema bile su zapažene u znanstvenom krugu, pa je stoga svoja istraživanja proširio i na specifičnu temu povijesnog razvoja arhitekture na navedenom širem području. U nastavku svoga rada prof. Mušič proširuje tematiku svoje analize. Komparativna metoda rada dovodi ga do sagledavanja ukupnog evropskog teritorija s njegovim specifičnostima u razvoju arhitekture. No pritom uvijek razmišlja o arhitekturi svog zavičaja.

Duboka analiza niza pojava u arhitekturi i teorijska obrada tih pojava ističe prof. Mušiča kao istraživača širokog formata. Zahvaljujući rezultatima svoga rada, prof. Mušič postaje vrlo markantna ličnost te biva 1946. godine izabran za nastavnika na Arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta u Ljubljani na Katedri za povijesnu i teorijsku tematiku arhitekture.

Od vremena kada je izabran za sveučilišnog profesora razvija akademik Marjan Mušič najintenzivniju fazu svoje svestrane djelatnosti kao znanstvenik, istraživač, kreator, konzervator, javni radnik i pedagog. Uz djelovanje na fakultetu, na kojem razvija opsežnu pedagošku djelatnost, koja je ostavila neizbrisiv trag u radu mnogih generacija njegovih slušalaca, njegov kreativni kapacitet obuhvaća mnogobrojne znanstvenoistraživačke pothvate, kako na području slovenske arhitektonske baštine, tako i na području najšire evropske arhitektonske tematike. Na podlozi spomenutih istraživanja temelji se opsežan opus njegova kulturno-estetskog djelovanja, koje se naročito očituje u njegovom konzervatorskom djelovanju kao i u izvanrednim kreacijama projektiranja u historijskim ambijentima kojima je definirao maksimalan sklad komponiranog i historijskog nasljeđa.

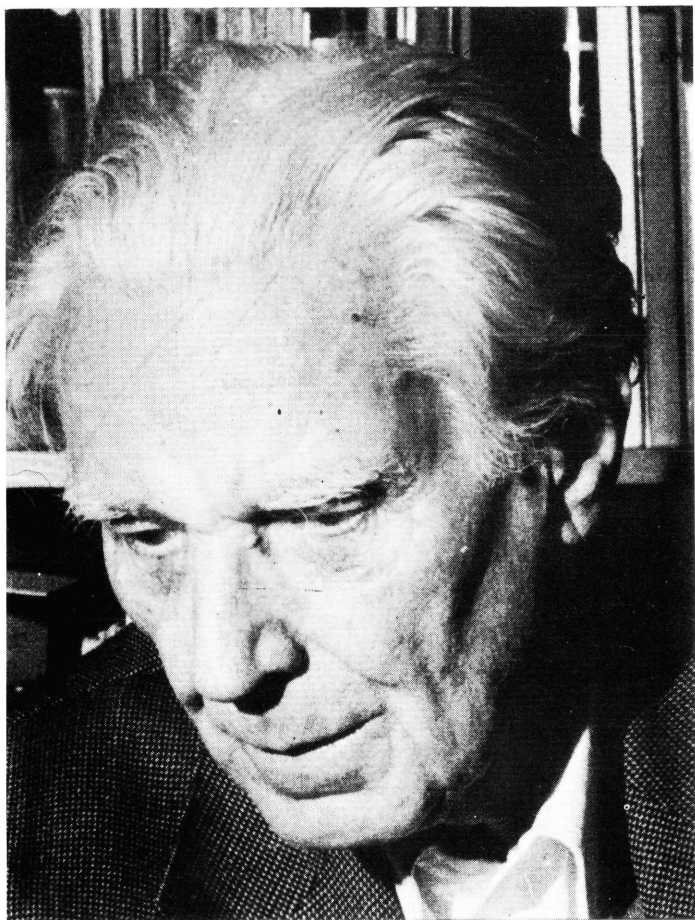
Na području znanstvenoistraživačke djelatnosti akademik Mušič prvenstveno se posvetio radu na proučavanju i analizi razvoja historijske arhitekture na području Slovenije. Nakon ranijih studija posvećenih analizi razvoja pokrajinskih naselja on vremenom proširuje svoja proučavanja na sferu sveukupnog razvitka urbanih cjelina, naselja, ansambla i pojedinačnih arhitektonskih objekata na tlu Slovenije u rasponu od ranog srednjeg vijeka pa do najnovijeg doba.

Duboka analiza protkana suptilnim zapažanjima temelji se na stavu po kojem uvijek naglašava prožimanje i ravnotežu između općeg kretanja društvenih i stilskih pojava te stvaralačke aktivnosti pojedinog majstora čemu pridaje osobito značenje.

U krugu navedenog osnovnog interesa njegova istraživanja objavio je niz istaknutih publikacija u kojima iznosi znanstvene rezultate i estetska zapažanja od temeljne važnosti za navedeno znanstveno područje. Izgrađujući novu metodu razmatranja pojava u razvoju arhitekture koja polazi od stanovišta da se sintetska analiza razvoja arhitekture jednoga područja mora temeljiti na integraciji pojedinačnih rezultata znanstvenog istraživanja, posvetio se u prvom redu istraživanju i proučavanju opusa pojedinih istaknutih majstora slovenske historijske arhitekture. Publicirani rezultati Mušičeva rada na navedenom području ukazuju na njemu svojstvenu temeljitost, znanstvenu metodičnost, istančani smisao za estetsku valorizaciju i široku erudiciju autora.

U nastavljanju razradi svog opsežnog rada akademik Mušič je izvršio analizu pojedinih faza razvitka odgovarajućih povijesnih etapa slovenske arhitekture. Rezultati njegova rada u navedenoj domeni predstavljaju temeljna dostignuća u tumačenju mnogih pojava izgradnje na tlu Slovenije, ali i šireg područja koje je komparativno uvrštavao u svoja razmatranja. Ti su rezultati njegovih analiza posebno zapaženi i kod nas i u inozemstvu, tako da se općenito citiraju u svrhu znanstvene dokumentacije i komparativne analize.

Usporedo s obradom navedenih tema akademik Mušič je velik dio svoje stvaralačke energije posvetio općoj teorijskoj i povijesnoj analizi razvoja arhitekture u svijetu, te je rezultate svojih istraživanja i

Marjan Mušič

intenzivnog rada objavio u originalnom i svestranom prikazu velikih majstora arhitekture, djelu koje predstavlja značajan teorijski opus autora najviše kvalitete.

Veliki dio životne aktivnosti akademika Marjana Mušiča predstavlja njegovo djelovanje na kulturnom području na kojem je kao esteta i humanist velikog formata ostavio neizbrisiv trag. To njegovo djelovanje intenzivno se odvijalo na području Slovenije i na području cijele Jugoslavije, a mnogo puta i u inozemstvu. On je u tom svojstvu uvijek nastupao kao protagonist u borbi za pravilnu valorizaciju vrijednih historijskih i ambijentalnih urbanih ansambla, kao i pojedinačnih arhitektonskih i prirodnih spomeničkih vrijednosti. Njegova mnogostrana nastojanja na tome području bila su usmjerena k donošenju pravilnih ocjena kvalitete mnogobrojnih urbanih i ruralnih cjelina koje su u naše vrijeme podvrgnute nagloj urbanizaciji ili individualnoj destrukciji. U mnogo navrata upravo je akademik Mušič svojim istaknutim smislom za valorizaciju, stručnom i znanstvenom dokumentacijom i osobnim autoritetom upozorio na potrebu pravilnog rješavanja navedenih problema i time u bezbroj slučajeva spasio od uništenja mnogobrojne dragocjene kulturnohistorijske vrednote.

U krugu svestrane djelatnosti akademika Mušiča posebno područje predstavlja konzervatorska tematika. U sferu svoga opsežnoga rada na analizi historijske arhitekture on je uključio i problematiku rješavanja njezine konzervatorske zaštite. Na tom području njegova je djelatnost veoma opsežna i svestrana, s razloga što on konzervaciji arhitektonskih objekata i urbanih cjelina prilazi kreativno unoseći svoju osobnu stvaralačku komponentu u kulturno tretiran zaštitni zahvat. Osim na području Slovenije, gdje sudjeluje u rješavanju većine težih konzervatorskih problema, Mušič sudjeluje mnogo puta i u rješavanju sličnih zadataka na širem području Jugoslavije kao član komisija za konzervaciju i prezentaciju bazilike Eufrazijane u Poreču, crkve sv. Sofije u Ohridu, Dioklecijanove palače u Splitu, a ujedno djeluje i kao član Nacionalnog komiteta UNESCO-a za zaštitu spomenika stare Nubije, Egipta i Sudana.

U svestrani krug aktivnosti akademika Mušiča moramo uvrstiti i njegovu intenzivnu projektantsku djelatnost koja se većim dijelom veže uz probleme kreiranja u historijskim ambijentima. Na tom području njegova rada posebno se ističu svojom invencijom i skladom njegova ostvarenja urbanističke obnove Novoga Mesta, konzervacija i rekonstrukcija grada Otočca i stare Grofovijske u Celju. Uz te značajne kreativne zahvate istaknutom se kvalitetom odlikuju njegovi mnogobrojni arhitektonski zahvati u Ljubljani i širom Slovenije, a niz nagrada koje je polučio na raznim općejugoslavenskim i slovenskim natjecanjima dokumentiraju istaknutu fizionomiju i individualnost akademika Mušiča kao projektanta.

Životni put akademika Marjana Mušiča bio je uvijek usmjeren k svjetlu istine i spoznaje lijepoga, njegova humanistička ličnost težila je za skladom i harmonijom, etički principi i estetske zakonitosti bili su

podlogom njegova rada i djelovanja, a ljudska blaga riječ i snaga grčkog trageda odlikovali su njegovu izuzetnu osobnost. Jedinstvenu i neponovljivu osobnost.

Poznavanje djela opsežnog životnog opusa akademika Marjana Mušića omogućuje nam da spoznamo njegovu ličnost istaknutog znanstvenika i kreatora koji se svojom kulturom i humanizmom, svojim pisanim djelima i komponiranim kreacijama, svojim društvenim djelovanjem i ljepotom govorničke riječi uključio u plejadu istaknutih ličnosti naše povijesti. Njegovo djelo ostaje trajno zapisano u kronici stvaralačkog i kulturnog života njegove domovine.

Andre Mohorovičić